

УДК 717.036

ЗМІНИ В СТРУКТУРІ КАПІТАЛУ БАНКУ ВНАСЛІДОК ТЕХНОЛОГІЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА ТА ЕКОНОМІКИ

Лебідь О.В., к.е.н., доцент,

доцент кафедри банківської справи, olesia.lebid@gmail.com

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

За останні роки у світі прискорюються зміни у соціальному та економічному житті. Він перебуває на порозі структурних зрушень, що пов'язані з експоненційним зростанням кількості даних, тільки незначний відсоток яких обробляється та аналізується [1; 2]. Ці зміни стосуються й фінансової сфери, зокрема роботи банків. Банки, які зможуть більш ефективно та якісно обробляти інформацію будуть мати переваги в інноваційному розвитку та матимуть можливість підвищити власну ефективність за рахунок використання високотехнологічних банківських продуктів та послуг.

Технологізація, під якою розуміється впровадження та подальший розвиток технологій в різних сферах суспільства, є невід'ємним процесом розвитку економіки. Це зумовлено одним з базових принципів економіки, що полягає у обмеженості всіх наявних ресурсів, і об'єктивною необхідністю їх економії. Технологізація суттєво впливає на діяльність банківських установ, що підтверджується як окремими елементами стратегій їх розвитку, так і динамікою показників діяльності. Все це в сукупності змінює структуру капіталу сучасного банку і буде змінювати в подальшому. Так, в стратегіях більшості банків, які є досяжними для широкого загалу, можна побачити такий розділ як інформаційні технології [4; 5]. Отже, керівництво банків розуміє про необхідність розвитку такого стратегічного напрямку, як впровадження і використання новітніх банківських технологій.

Технологічний розвиток суспільства та економіки неминуче впливає на участь людини в економічному процесі, а отже й на людський капітал в

структурі загального капіталу. Наприклад, один з провідних банків України АТ «Ощадбанк» в своїх стратегічних планах на 2012-2015 роки запланував збільшення частки прибутку на одного працівника з 7,5 до 19,0 %. Це можна здійснити в тому числі й за рахунок зменшення чисельності персоналу. В стратегії розвитку Сбербанку Росії в розділі «Управління численністю персоналу» можна прочитати: «Результатом передбачуваних змін технологій та організації роботи Банку стане істотне зростання продуктивності праці та ефективності систем управління, який створить можливості для вивільнення значних трудових ресурсів. ці ресурси будуть задіяні в першу чергу для забезпечення обробки більшого обсягу операцій Банку без збільшення чисельності персоналу, а також для поліпшення якісних характеристик роботи, зокрема покращення якості обслуговування та підвищення обсягу продажів. У багатьох випадках збільшення продуктивності праці дасть можливість оптимізувати чисельність персоналу Банку». Далі у цій же стратегії «До 2020 року Банк планує привести середньооблікову чисельність персоналу до рівня 210 тис. чоловік, що відповідає щорічному скороченню чисельності на 3-5% при планованому щорічному зростанні кількості операцій на 8-10%». У звіті АТ «Укресімбанк» в розділі щодо майбутньої кадрової політики також є посилення на те, що кількість персоналу не буде зростати: «забезпечити мінімізацію введення нових штатних одиниць» [5, с. 50]. Отже, ці дані показують, що технологізацію визнають провідні міжнародні та вітчизняні банки та враховують її вплив при розробці та реалізації власних стратегій розвитку в частині людського капіталу та інформаційних технологій.

Наступною складовою капіталу банку, що зазнає суттєвих змін є власне технологічна складова, яка міститься частково у фізичному капіталі банків, тобто власне основних засобах, та інтелектуальному капіталі – програмному забезпеченні, ноу хау, інноваціях. Якщо ми звернемося до показників звітності діяльності банків України та вирахуємо питому вагу основних засобів та нематеріальних активів у структурі загальних активів упродовж останніх десяти років (табл. 1), то тенденція проявиться досить чітко.

Динаміка питомої ваги технологічної складової активів у сукупних активах
банків України упродовж 2005-2016 років

Дата	Питома вага, %	Дата	Питома вага, %	Дата	Питома вага, %
01.01.05	0,02	01.01.09	3,21	01.01.13	3,44
01.04.05	0,24	01.04.09	3,77	01.04.13	3,29
01.07.05	0,12	01.07.09	3,93	01.07.13	3,21
01.10.05	0,07	01.10.09	3,86	01.10.13	3,16
01.01.06	0,00	01.01.10	4,08	01.01.14	3,18
01.04.06	0,04	01.04.10	3,99	01.04.14	3,03
01.07.06	0,15	01.07.10	3,97	01.07.14	2,86
01.10.06	0,01	01.10.10	3,86	01.10.14	2,80
01.01.07	0,13	01.01.11	3,85	01.04.15	3,12
01.04.07	0,06	01.04.11	3,68	01.07.15	3,57
01.07.07	0,07	01.07.11	3,59	01.10.15	3,81
01.10.07	0,06	01.10.11	3,54	01.01.16	4,07
01.01.08	0,05	01.01.12	3,54	01.04.16	4,22
01.04.08	0,06	01.04.12	3,38	01.07.16	4,37
01.07.08	0,05	01.07.12	3,46	01.10.16	4,88
01.10.08	0,06	01.10.12	3,45	01.01.17	Немає даних

Дані табл. 1 показують, що до 2009 року питома вага технологічної складової активів банків України не перевищувала й 1 %, а починаючи з кінця 2008 року частка поступово збільшується. Це говорить про те, що банки більше уваги стали приділяти сучасним технологіям, зокрема Інтернет-банкінгу, який набув широкого розповсюдження у 2010-2012 роках.

На жаль, форми статистичної звітності вітчизняних банків не дозволяють побачити окремо питому вагу інтелектуального капіталу без врахування фізичної складової, щоб статистично переконатись у наявності зростання частки саме інтелектуальної складової капіталу. Проте таке поєднання основних засобів та нематеріальних активів частково виправдане, оскільки у більшості

випадків нарощування інтелектуальної складової, зокрема новітнього програмного забезпечення та інноваційних технологій безпосередньо супроводжується купівлю належного обладнання, тобто збільшенням й фізичної частки капіталу.

Основні зміни в структурі капіталу банку, зумовлені процесом технологізації економіки, полягають у такому: 1) відбувається поступове та заплановане зменшення участі людського капіталу в діяльності банку; показником, що підтверджує дану тенденцію є чисельність персоналу та її відношення до активів банку; 2) збільшення частки інтелектуального капіталу в частині програмного забезпечення операцій та діяльності та зростання основних засобів, що підкріплюють впровадження новітніх технологій; показник, що підтверджує дану тенденцію є частка основних засобів на нематеріальних активах в загальних активах банку;

Список використаних джерел

1. Riding The Wave. How Europe can gain from the rising tide of scientific data: Final report of the High Level Expert Group on Scientific Data; A submission to the European Commission, October 2010: [Electronic resource]. – Access mode: <http://cordis.europa.eu/fp7/ict/e-infrastructure/docs/hlg-sdi-report.pdf>.

2. Gantz J., Reinsel D. The Digital Universe In 2020: Big Data, Bigger Digital Shadows , and Biggest Growth in the Far East, December 2012, by John Gantz and David Reinsel, ponsored by EMC – : [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.emc.com/collateral/analyst-reports/idc-the-digital-universe-in-2020.pdf>.

3. The Global Competitiveness Report 2013-2014 - [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.weforum.org/reports/global-competitiveness-report-2013-2014>.

4. Стратегічний план АТ «Ощадбанк» на 2012-2015 роки. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.oschadnybank.com/uploads/Presentation_28.12.11.pdf.

5. Укрексімбанк 20 років: досвід, надійність, розвиток. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.eximb.com/img/app_links/1518.pdf.